

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

УДК 678.7/2.(126)

Гусєва О.Ю.,
д.е.н., професор кафедри економіки, підприємництва та права,
Державний університет телекомунікацій

КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ВИЗНАЧЕННЯ ВПЛИВУ ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНОЇ ГАЛУЗІ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇН

Постановка проблеми. У 2000-х роках світовий економічний ландшафт зазнав суттєвих змін, які пояснювались впливом 2-х фундаментальних факторів. По-перше, прискорився процес інноваційного розвитку. По-друге, поглибилися глобалізаційні тенденції, особливо у руслі науково-виробничої інтернаціоналізації. При цьому інновації впливали на якісні параметри процесів, що відбуваються у бізнес-середовищі, а глобалізація – на їх кількісні характеристики. Вигляд сучасної економіки багато у чому залежав і від особливостей циклічного розвитку, завдяки яким формувалась нова конфігурація ринкових сил.

У період, що передував останній економічній кризі (до 2007 року), розвиток світової економіки здебільшого спирався на зростання інвестицій у наукові дослідження і розробки, формування глобальних телекомунікаційних мереж, удосконалення інформаційних технологій, застосування провідних технічних стандартів і методології корпоративного й державного управління економікою. Слід зазначити, що 10-15 років тому, загальний «науково-технічний уклад» стосувався тільки вузького кола специфічних галузей. Тобто інформаційно-телекомунікаційна галузь розвивалась здебільшого як «річ у собі». Проте, в останні роки, інформаційно-комунікаційна сфера та відповідні її інструменти проникають майже в усі традиційні галузі економіки. Результатом чого стало вагоме технологічне переоснащення і модернізація виробничого та інфраструктурного секторів економіки.

Отже, роль інформаційно-комунікаційних технологій у розвитку світової та національної економік щороку зростає, а тому посилюється й актуальність вибору підходів до оцінки впливовості та значущості даної галузі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проведені дослідження узагальнюють думку вчених про те, що розвиток сучасної світової економіки здебільшого спирався на зростання інвестицій у наукові дослідження і розробки, формування глобальних телекомунікаційних мереж, удосконалення інформаційних технологій, застосування провідних технічних стандартів і методології корпоративного й державного управління економікою.

Найбільш ґрунтовні наукові праці, які розкривають теоретично-методологічні засади формування сучасної економіки і окреслюють в ній роль інформаційно-телекомунікаційної галузі, належать Д. Тревісані (Daniele Trevisani) [1, с. 23-31], Д. Воронкову [2, с. 56-59], Ю. Аніскіну [3, с. 89-92], Е. Фламгольцу (Eric Flamholtz) [4, с. 23-27], К. Прахаладу (Coimbatore Prahalad), М. Крішнану (Mariore Krishnan) [5, с. 59-67] та іншим.

Серед учених, які обґрунтовують проблемне бачення сучасних економічних трендів з позицій можливостей та загроз, слід виділити І. Адізеса [6, с. 78-85], І. Івашковську [7] та інших. Усі ці підходи висвітлюють системне бачення розвитку світової та української економік, а зростаюча кількість наукових послідовників підтверджує значущість та практичну спрямованість даних досліджень.

Слід відзначити, що наявні дослідження того чи іншого підходу до визначення сучасної економіки не демонструють комплексного уявлення про системний характер трансформацій сучасного бізнес-середовища і не проводять чіткого співставлення загальноекономічної динаміки та динаміки розвитку інформаційно-телекомунікаційної галузі. Також у зазначених наукових працях не містяться структуровані методичні підходи до визначення системи показників (абсолютних, відносних показників та інтегральних індексів), які найбільш ґрунтовно відображають рівень економічного розвитку країн світу та рівень розвитку інформаційно-телекомунікаційної галузі. Додаткової аргументації вимагають й трендові співставлення темпів економічного розвитку України у взаємозв'язку з темпами розвитку інформаційно-телекомунікаційної галузі.

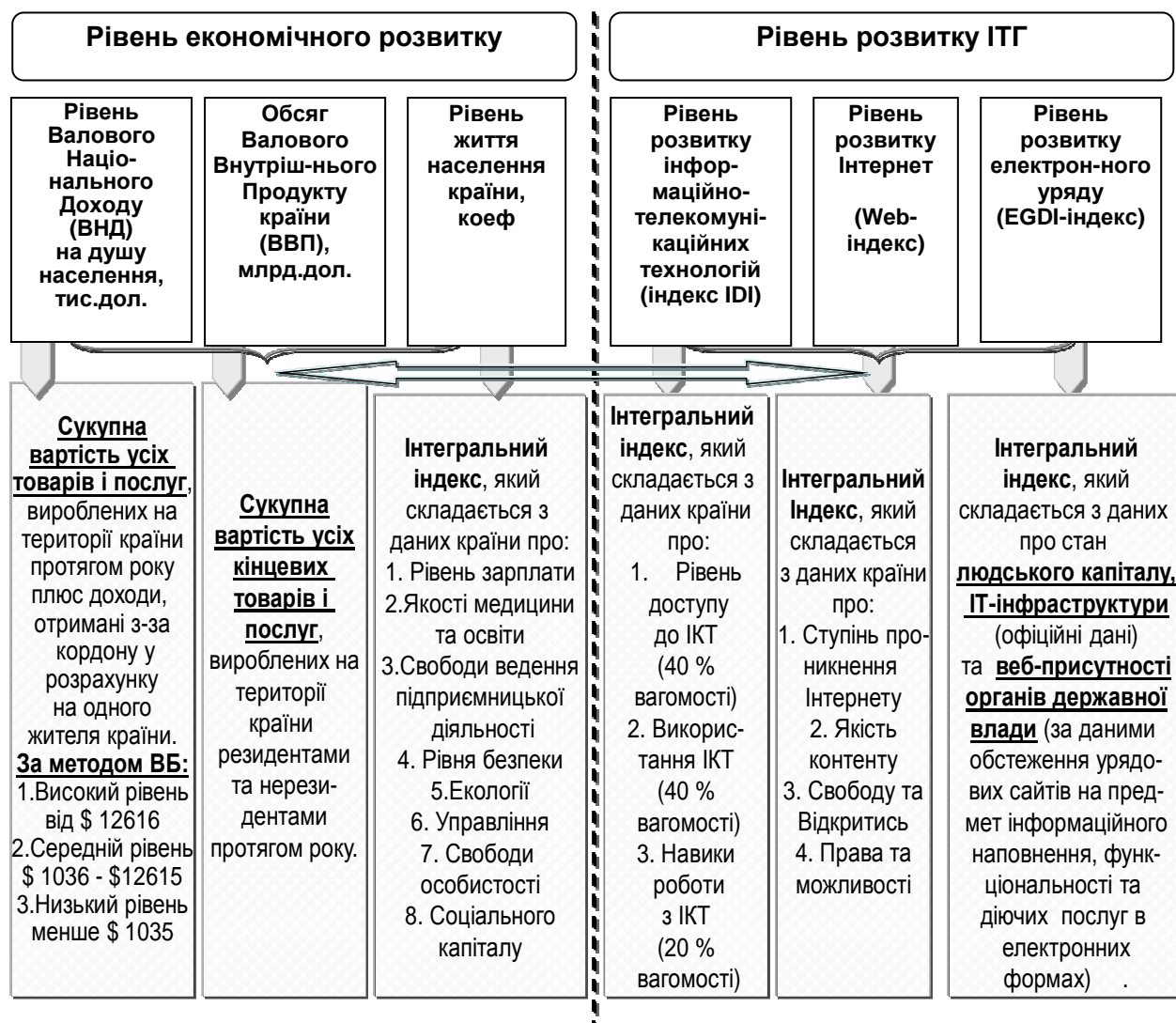
Постановка завдання. Мета статті полягає в обґрунтуванні концептуальних підходів до визначення впливу інформаційно-телекомунікаційної галузі на розвиток економік провідних країн світу та України.

Виклад основного матеріалу дослідження. З огляду на загальносвітову інформатизацію суспільства та безперечну актуалізацію інтелектуальних активів розвиток інформаційно-телекомунікаційної галузі стає одним з головних питань стратегічного розвитку країни.

Незважаючи на високий науково-технічний потенціал, Україна на даний час не входить до країн-лідерів у розвитку інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) та займає опосередковане місце у рейтингу формування економіки знань. Отже, підвищення рівня розвитку інформаційно-телекомунікаційної галузі (ІТГ) стоїть у колі найбільш актуальних для України питань та вимагає запровадження стратегічних змін на мега-, макро-, мезо- та мікрорівнях економіки.

Світовий досвід показав, що країни, яким у різні періоди вдалося реалізувати сценарії «проривних економік», у якості провідного інструмента завжди спирались на зовнішнє запозичення інформаційних технологій та (або) внутрішнє інвестування у розвиток високотехнологічних напрямів діяльності.

Тому для комплексного дослідження впливу інформаційно-телекомунікаційної галузі на економічне зростання країн пропонується сформувати систему показників, яка одночасно демонструватиме ключові індикатори економічного благополуччя країни і даватиме всебічну характеристику рівня розвитку її інформаційно-телекомунікаційних можливостей (рис. 1).

Рис 1. Система рейтингово-індикативних показників для оцінки впливу інформаційно-телекомунікаційної галузі на розвиток економіки країни

Джерело : складено автором

Серед показників, які найбільшою мірою характеризують рівень економічного розвитку країн світу обрано: 1. Рівень валового доходу на душу населення; 2. Обсяг валового внутрішнього продукту країни; 3. Інтегральний показник рівня життя населення.

За методологією всесвітнього банку, за рівнем середньорічного валового доходу на душу населення виділяється 3 групи країн: з високим (від 12616 \$), з середнім (1036\$ - 12616 \$) та з низьким (менше 1035\$) доходом. Україна на даний час відноситься до країн з доходом на душу населення нижче середнього [8].

У якості інтегрального показника рівня життя в країні пропонується використовувати індекс відомого Легатумського інституту (the Legatum Prosperity Index), який розраховується з 2009 року й охоплює 8 найважливіших складових добробуту на безпеки населення [9].

На даний час у світовій практиці напрацьовано багато методичних підходів до оцінки рівня розвитку інформаційно-комунікаційних технологій в країні. Зокрема, сформовано більше 10-ти відповідних індексів, які дають змогу провести багатоаспектну оцінку даної галузі. Найбільш розповсюдженим є індекс розвитку інформаційно-комунікаційних технологій (IDI-індекс), який запропонований, щороку обчислюється й аналізується Міжнародною спілкою електрозв'язку [10].

Для повноти аналітичних висновків щодо інформаційно-телекомунікаційної сфери пропонуємо поряд з індексом IDI, врахувати індекс розвитку Інтернету (Web-індекс) [11] та індекс розвитку електронного уряду (EGDI-індекс) [12].

Таким чином, для оцінки рівня впливу інформаційно-комунікаційних технологій на економіку країни необхідно провести ретроспективний та трендовий аналіз означеної вище системи індексів (IDI; Web; EGDI) та співставити результати з аналогічним аналізом системи загальноекономічних показників (ВНД на душу населення; ВВП; індекс рівня життя населення). Впорядкування країн світу та визначення місця України за ключовими показниками економічного розвитку у 2014 р. представлено у табл. 1.

Таблиця 1

Впорядкування країн світу та України за ключовими показниками економічного розвитку у 2014 р.

Країна та її місце у рейтингу за ВНД	ВНД на душу населення (млн. \$)	Країна та її місце у рейтингу за ВВП	ВВП (млн. \$)	Впорядкування країн за рівнем життя населення	Рейтинговий індекс
1. Катар	128 530	1. США	16 768 100	Норвегія	1
2. Макао	112 230	2. Китай	9 240 270	Швейцарія	2
3. Кувейт	84 800	3. Японія	4 919 563	Нова Зеландія	3
4. Сінгапур	76 860	4. Німеччина	3 730 261	Данія	4
5. Бермуди	66 430	5. Франція	2 806 428	Канада	5
6. Норвегія	66 520	6. Велика Британія	2 678 455	Швеція	6
7. ОАЕ	59 890	7. Бразилія	2 245 673	Австралія	7
8. Швейцарія	59 210	8. Італія	2 149 485	Фінляндія	8
9. Люксембург	57 420	9. Російська Федерація	2 096 777	Нідерланди	9
10. Гонконг	54 270	10. Індія	1 876 797	США	10
11. США	53 750	11. Канада	1 826 769	Ісландія	11
12. Саудівська Аравія	53 640	12. Австралія	1 560 372	Ірландія	12
13. Оман	52 780	13. Іспанія	1 393 040	Велика Британія	13
14. Швеція	46 680	14. Південна Корея	1 304 554	Німеччина	14
15. Нідерланди	46 400	15. Мексика	1 260 915	Австрія	15
16. Німеччина	45 620	16. Індонезія	868 346	Люксембург	16
17. Австрія	45 450	17. Нідерланди	853 539	Бельгія	17
18. Данія	44 950	18. Туреччина	822 135	Сінгапур	18
19. Канада	42 610	19. Саудівська Аравія	748 450	Японія	19
20. Австралія	42 450	20. Швейцарія	685 434	Гонконг	20
47. Російська Федерація	23 190	21. Аргентина	609 889	Україна	63
105. Україна	8 970	55. Україна	177 458	Російська Федерація	68
186. ПАР	600	192. Тувалу	5 867	ПАР	142

Джерело : складено автором на основі [9-10]

Отже, за рівнем життя населення Україна знаходиться на середніх позиціях (63 місце серед 142 країн). До країн-лідерів життєвих стандартів вже кілька років поспіль відносяться країни Норвегія, Швейцарія, Нова Зеландія, Данія Канада, Швеція. Слід вказати, що більшість з цих країн демонструє й найвищі у світі рівні валового національного доходу на душу населення.

Стосовно показника загальної суми ВВП, робиться висновок, що десятка лідерів за останні роки формується, переважно, з країн, які, окрім певної економічної стійкості, мають велику географічну площу та кількість населення (США, Китай, Японія, Німеччина, Франція, Велика Британія, Бразилія, Італія, Російська Федерація, Індія).

Впорядкування країн світу та України за ключовими показниками розвитку інформаційно-телекомунікаційної галузі у 2014 р. представлено у табл. 2.

Таблиця 2

Впорядкування країн світу та України за ключовими показниками розвитку інформаційно-телекомунікаційної галузі у 2014 р.

Країна та її місце у ІКТ-рейтингу	Індекс ІКТ	Країна та її місце у Web-рейтингу	Web-індекс	Країна та її місце у EGDІ рейтингу	EGDI-індекс
1. Данія	8,86	1. Данія	100,00	Республіка Корея	0,95
2. Республіка Корея	8,85	2. Фінляндія	98,81	Австралія	0,91
3. Швеція	8,67	3. Норвегія	97,32	Сінгапур	0,91
4. Ісландія	8,64	4. Велика Британія	95,67	Франція	0,89
5. Велика Британія	8,50	5. Швеція	94,97	Нідерланди	0,89
6. Норвегія	8,39	6. США	94,52	Японія	0,89
7. Нідерланди	8,38	7. Ісландія	93,72	США	0,87
8. Фінляндія	8,31	8. Республіка Корея	92,81	Велика Британія	0,87
9. Китай	8,28	9. Нідерланди	91,84	Нова Зеландія	0,86
10. Люксембург	8,26	10. Бельгія	89,61	Фінляндія	0,84
11. Японія	8,22	11. Франція	89,09	Канада	0,84
12. Австралія	8,28	12. Нова Зеландія	87,48	Іспанія	0,84
13. Швейцарія	8,11	13. Австралія	87,27	Норвегія	0,84
14. США	8,02	14. Німеччина	86,19	Швеція	0,82
15. Монако	7,93	15. Австрія	86,00	Естонія	0,82
16. Білорусь	6,89	16. Канада	85,82	Данія	0,82
17. Російська Федерація	6,70	17. Естонія	85,05	Ізраїль	0,82
38. Молдова	5,72	18. Швейцарія	84,73	Бахрейн	0,81
42. Україна	5,15	19. Японія	79,00	Ісландія	0,79
61. Грузія	4,86	20. Ірландія	78,28	Австрія	0,79
165. Нігер	1,03	46. Україна	45,20	Україна	<u>0,50</u>
		86. Ефіопія	0,00	Сомалі	<u>0,01</u>

Джерело : складено автором на основі [10; 11; 12]

Головною тенденцією відразу відзначається те, що країни-лідери інформаційно-телекомунікаційної сфери (Данія, Республіка Корея, Швеція, Норвегія, Велика Британія, Нідерланди, Китай) мають найвищі показники рівня життя населення в цілому. Також означені країни займають провідні місця за усіма трьома аспектами розвитку ІТГ: інформації та комунікації, розвиток Інтернету та розвиток електронного уряду.

Ідентифікація рейтингу України у світових системах розвитку економіки та інформаційно-телекомунікаційної галузі за 2014 р. графічно представлена на рис. 2.

Позиції України стосовно тріадних складових інформаційно-телекомунікаційної галузі (IDI-, Web- та EGDІ-індекси), що знаходяться на приблизно однаковому рівні, засвідчують достатньо стабільний середній ІТ-рівень країни за останні 10 років. Проте суттєвий дисбаланс має місце у відношенні до ключових показників економічного розвитку України. Головним проблемним моментом є те, що попри дещо вищий за середній рівень ВВП (55 місце серед 192) та середній рівень життя населення (63 місце серед 142), рівень ВНД на душу населення відкидає Україну на 105 місце серед 186. За прогнозами 2015 роками ця тенденція ще більше поглибитися. При цьому, на думку багатьох вчених, саме показник ВНД на душу населення вважається найактуальнішим економічним індикатором будь-

якої держави. Отже, нарощування ВВП та збільшення ВНД на душу населення є ключовою стратегічною метою України і роль ІТГ у цьому є однією з визначальних.

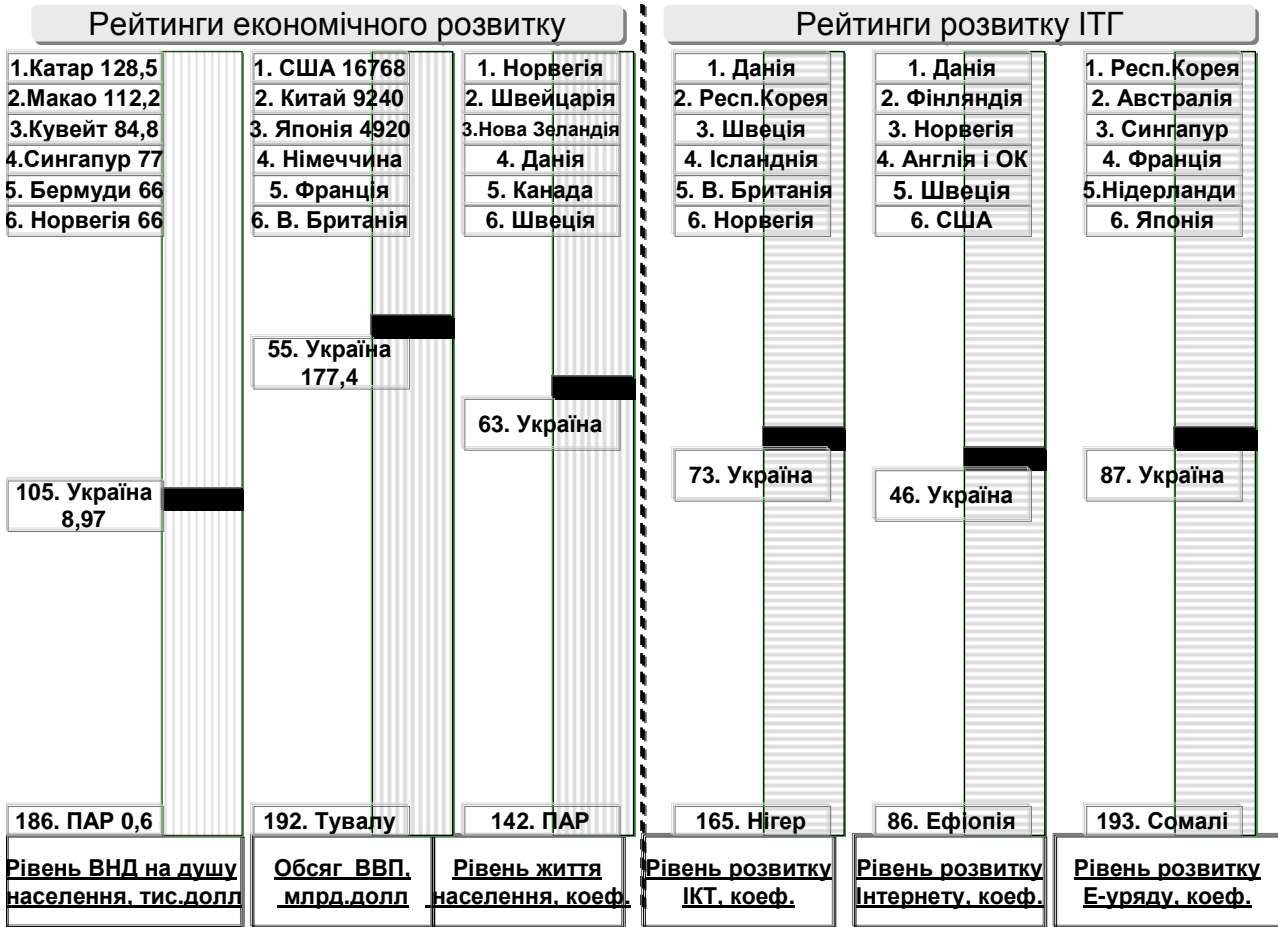

Рис. 2. Ідентифікація рейтингу України у світових системах розвитку економіки та інформаційно-телекомунікаційної галузі за 2014 р.

Джерело : складено автором на основі [8-12]

Розглядаючи внутрішні особливості розвитку ІТГ, слід виокремити низку позитивних тенденцій. За минулі періоди, окрім 2014 р., коли майже всі галузі економіки України виявилися збитковими, галузь ІТГ нарощувала обсяги прибутків та відповідні рівні рентабельності. Так, у 2012 р. рентабельність ІКТ становила 10,5 % (в середньому по галузях економіки рентабельність складала 5 %), у 2013 р. – відповідно 11,8 % (по галузях економіки – 3,8 %) [13]. Враховуючи, що у 2014 році переважна більшість (93,4%) вітчизняних підприємств використовувала у своїй роботі комп'ютерні технології, актуальність функціонування даної галузі є безперечною. До того ж стрімка позитивна динаміка експорту послуг ІТ-сфери, яку Україна демонструє впродовж останніх трьох років, заслуговує значної уваги, як з погляду розвитку вітчизняного ринку аутсорсингових послуг, так і з погляду позиціонування України як потенційного лідера сфери ІТ, що підтверджують міжнародні рейтинги. Проведені дослідження визначили, що український ринок аутсорсингу інформаційних технологій (разом з румунським та угорським) очолює трійку лідерів з аутсорсингу в регіоні Центральної та Східної Європи.

Висновки з проведеного дослідження. Проведені дослідження показали, що країни, які у 2012-2014 рр. демонструють найбільші обсяги ВВП (США, Китай, Японія, Німеччина, Франція, Велика Британія) та високий рівень життя населення (Норвегія, Швейцарія, Нова Зеландія, Данія, Канада, Швеція), спершу забезпечили найвищі у світі рівні розвитку інформаційно-телекомунікаційної сфери (комплексний розвиток інформаційно-телекомунікаційної галузі, системне поширення Інтернету та високий рівень розвитку електронного уряду). Країни, які останніми роками демонструють найбільш вдалі темпи розвитку інформаційно-телекомунікаційної галузі (Данія, Республіка Корея, Швеція, Сингапур, Франція), виявились найменш вразливими до глобальної економічної рецесії та, на думку більшості вчених, є стратегічно стійкими та функціонуючими за принципами економіки знань.

Досвід країн, які віднесено до «країн економічного прориву» у період з 1950-х рр. до теперішнього часу показав, що одним з найбільш дієвих важелів їх економічного піднесення стали первинний імпорт інформаційних технологій та послуг у більш досвідчених країн (для набуття ІТ-компетенцій) та подальше широке інвестування розвитку власної інформаційно-телекомунікаційної галузі.

За позитивною тенденцією 2010-2015 рр., одним з проривних напрямів розвитку інформаційно-телекомунікаційної галузі України стає розширення обсягів експорту ІТ-послуг (у 2014 р. частка ІТ-експорту України досягла загальносвітового рівня 31 %). У взаємозв'язку з іншими конкурентними перевагами країни у цій сфері та належним рівнем підтримки ІТ-освіти, Україна має вагомe підґрунтя стати одним зі світових лідерів сфери ІТ та збільшити за рахунок цього ключові показники економічного розвитку: ВВП, ВНД на душу населення та загальний рівень життя.

Бібліографічний список

1. Тревисани Д. Режиссура изменений / Д. Тревисани ; [пер. с итал. под. ред. А. Кривульченко]. – К. : AkvilonPlus, 2008. – 260 с.
2. Воронков Д.К. Управление змінами на підприємстві: теорія та прикладні аспекти : [монографія] / Д.К. Воронков. – Х. : ІНЖЕК, 2010. – 340 с.
3. Анискин Ю.П. Управление корпоративными изменениями по критерию устойчивости : [монография] / Ю.П. Анискин, П.А. Бульканов. – М. : Омега-Л, 2009. – 404 с.
4. Фламгольц Э. Управление стратегическими изменениями: от теории к практике / Э. Фламгольц, И. Рэндел ; [пер. с англ. под. ред. Н. Яцук]. – М. : Эксмо, 2012. – 320 с.
5. Прахалад К. Пространство бизнес-инноваций. Создание ценности совместно с потребителем / К. Прахалад, М. Кришнан ; [пер. с англ. под. ред. И. Войтенко]. – М. : Альпина Паблишерз, 2011. – 258 с.
6. Адизес И. Управление жизненным циклом корпорации / И. Адизес ; [пер. с англ. под. ред. А. Сеферяна]. – СПб. : Питер, 2007. – 384 с.
7. Ивашковская И.В. Моделирование стоимости компании. Стратегическая ответственность совета директоров / И.В. Ивашковская. – М. : Инфра, 2012. – С. 64-69.
8. The worldbank [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://data.worldbank.org/country/ukraine?display=default>
9. Legatum Prosperity Index report [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://media.prosperity.com/2015/pdf/publications/PI2015Brochure_WEB.pdf
10. ICT facts and figures [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Documents/facts/ICTFactsFigures2015.pdf>
11. Web-index report (2014-15) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://thewebindex.org/wp-content/uploads/2014/12/Web_Index_24pp_November2014.pdf
12. United nations public administration country studies [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://unpan3.un.org/egovkb/en-us/Reports/UN-E-Government-Survey-2014/>
13. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

References

1. Trevisani, D. (2008), *Rezhisura izmenenii* [Directing changes], Translated by A. Krivulchenko, AkvilonPlus, Kiev, Ukraine, 260 p.
2. Voronkov, D.K. (2010), *Upravlinnia zminamy na pidpriemstvi: teoriia ta prykladni aspekty* [Change management in the enterprise: theory and practical aspects], monograph, INZhEK, Kharkiv, Ukraine, 340 p.
3. Aniskin, Yu.P. and Bulkanov, P.A. (2009), *Upravlenie korporativnymi izmeneniami po kriteriiu ustoychivosti* [Management of corporate changes by stability criterion], monograph, Omega-L, Moscow, Russia, 320 p.
4. Flamgolts, E. and Rendl, I. (2012), *Upravlenie strategicheskimi izmeneniami: ot teorii k praktike* [Management of strategic change: from theory to practice], Translated by N. Yatsuk, Eksmo, Moscow, Russia, 320 p.
5. Prakhalaad, K. and Krishnan, M. (2011), *Prostranstvo biznes-innovatsiy. Sozdanie tsennosti vmeste s potrebitелеm* [Space of business innovation. Creating value together with the consumer], Translated by I. Voytenko, Alpina Publisherz, Moscow, Russia, 258 p.
6. Adizes, I. (2007), *Upravlenie zhizennym tsiklom korporatsii* [Managing corporate life cycles], Translated by A. Seferian, Piter, S.-Petersburg, Russia, 384 p.
7. Ivashkovskaia, I.V. (2012), *Modelirovanie stoimosti kompanii. Otvetstvennost soвета direktorov* [Modeling value of company. Strategic responsibility of board of directors], Infra, Moscow, Russia, pp. 64-69.
8. The worldbank (2015), available at: <http://data.worldbank.org/country/ukraine?display=default> (access date November 15, 2015).

9. Legatum Prosperity Index report (2015), available at: http://media.prosperity.com/2015/pdf/publications/PI2015Brochure_WEB.pdf (access date November 12, 2015).

10. ICT facts and figures (2015), available at: <http://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Documents/facts/ICTFactsFigures2015.pdf> (access date November 07, 2015).

11. Web-index report (2014-15), available at: http://thewebindex.org/wp-content/uploads/2014/12/Web_Index_24pp_November2014.pdf (access date November 10, 2015).

12. United nations public administration country studies (2014), available at: <http://unpan3.un.org/egovkb/en-us/Reports/UN-E-Government-Survey-2014/> (access date November 07, 2015).

13. *Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy* [State statistic service of Ukraine] (2015), available at: <http://ukrstat.gov.ua/> (access date November 07, 2015).

Гусєва О.Ю. КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ВИЗНАЧЕННЯ ВПЛИВУ ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНОЇ ГАЛУЗІ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇН

Мета – обґрунтування концептуальних положень щодо визначення впливу інформаційно-телекомунікаційної галузі на рівень економічного розвитку країн в умовах динамічного бізнес-середовища.

Методика дослідження. У процесі дослідження використано такі методи наукового пізнання: критичного аналізу та узагальнення наукового досвіду (при обґрунтуванні напрямів економічного зростання України за рахунок підвищення ефективності ІТГ; при формуванні системи показників для оцінки впливу ІТГ на економічний розвиток країни); аналізу і синтезу (при дослідженні динаміки ключових індексів розвитку ІТГ у співставленні з темпами економічного зростання країн); класифікаційно-аналітичний (при теоретичних узагальненнях, формулюванні висновків та практичних рекомендацій); статистичного аналізу (при визначенні тенденцій, умов та особливостей функціонування ІТК у країнах світу).

Результати. Запропоновано методичний підхід до визначення системи показників, які найбільш ґрунтовно відображають вплив інформаційно-телекомунікаційної галузі (за IDI-, Web- та EGDE-індексами) на рівень економічного розвитку країн світу (у розрізі показників ВНД на душу населення, ВВП та рівня життя населення). Визначено залежність між динамікою ефективного економічного розвитку країн та передуючим цьому стрімким розвитком інформаційно-телекомунікаційної галузі. Проаналізовано рівень економічного розвитку України у взаємозв'язку з темпами розвитку інформаційно-телекомунікаційної галузі. Виявлено стабільно середній рівень розвитку ІТГ України серед країн світу та негативний дисбаланс у системі показників економічного розвитку. Сформульовано напрями проактивного розвитку інформаційно-телекомунікаційної галузі України з орієнтацією на експорт ІТ-послуг.

Наукова новизна. Розширено концептуальні положення до управління інформаційно-телекомунікаційною галуззю України. Запропоновано методичний підхід до визначення впливу інформаційно-телекомунікаційної галузі на рівень економічного розвитку країн.

Практична значущість. Сформульовано напрями розвитку інформаційно-телекомунікаційної галузі України на основі розширення міжнародного аутсорсингу інформаційних технологій. Означені напрями можуть бути використані в процесі стратегічного планування розвитку галузі на макрорівні та при економічному обґрунтуванні стратегій розвитку вітчизняних підприємств (макрорівень).

Ключові слова: інформаційно-телекомунікаційна галузь (ІТГ), індекси розвитку ІТГ, рівень економічного розвитку країн, ефективність ІТГ.

Gusyeva O.U. CONCEPTUAL APPROACH TO DETERMINATION THE IMPACT OF INFORMATION AND TELECOMMUNICATIN INDUSTRY ON THE ECONOMIC DEVELOPMENT OF COUNTRIES

Purpose is to substantiate the conceptual provisions to determine the impact of information and telecommunications industry to the level of economic development in a dynamic business environment.

Methodology of research. Scientific and special methods of scientific cognition are used, namely: walkthrough and generalization of scientific experience modern theoretical researches (grounding lines of Ukraine's economic growth by increasing efficiency ITI, with the formation of a system of indicators to assess the impact on the ITI economic development); analysis and synthesis (the study of the dynamics of ITI key indices in comparison with the rate of economic growth); classification-analytical (theoretical generalizations of conclusions and practical recommendations) statistical analysis (to define the certain trends and conditions of the functioning of the ITI in the world).

Findings. The methodical approach to the definition of indicators that are most thoroughly reflect the impact of information and telecommunications sector (for IDI-, Web- and EGDE-indices) to the level of economic development of the world (in terms of indicators GNI per capita GDP and living standards). Relationship between the dynamics of the economic development of countries and followed this rapid development of information and telecommunication industry is defined. The level of economic development of Ukraine in conjunction with the pace of development of information and telecommunication industry is submitted. Analysis shows the consistently average of Ukraine ITI among the countries and the negative imbalance in the system of economic developments. Directions of the proactive development of information and telecommunications industry with a focus on Ukraine exports of IT services are formulated.

Originality. The conceptual provisions of management of information and telecommunications sector of Ukraine are expanded. The methodical approach to determine the impact of information and telecommunications industry to the level of economic development is suggested.

Practical value. The directions of development of information and telecommunication industry of Ukraine in the international outsourcing of information technology are offered. The mentioned areas may be used in strategic planning

of industry development at the macro level and in the economic substantiation of development strategies of domestic enterprises.

Key words: information and telecommunications industry (ITI), Information Development Index (IDI), level of economic development, efficiency of ITI.

Гусева О.Ю. КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ПОДХОД К ОПРЕДЕЛЕНИЮ ВЛИЯНИЯ ИНФОРМАЦИОННО-ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННОЙ ОТРАСЛИ НА ЭКОНОМИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ СТРАН

Цель - обоснование концептуальных положений по определению влияния информационно-телекоммуникационной отрасли на уровень экономического развития стран в условиях динамичной бизнес-среды.

Методика исследования. В процессе исследования использованы следующие методы научного познания: критического анализа и обобщения научного опыта (при обосновании направлений экономического роста Украины за счет повышения эффективности ИТО; при формировании системы показателей для оценки влияния ИТО на экономическое развитие страны); анализа и синтеза (при исследовании динамики ключевых индексов развития ИТО в сопоставлении с темпами экономического роста стран); классификационно-аналитический (при теоретических обобщениях, формулировке выводов и практических рекомендаций); статистического анализа (при определении тенденций, условий и особенностей функционирования ИТК в странах мира).

Результаты. Предложен методический подход к определению системы показателей, которые наиболее точно отражают влияние информационно-телекоммуникационной отрасли (по IDI-, Web- и EGDE-индексами) на уровень экономического развития стран мира (в разрезе показателей ВНД на душу населения, ВВП и уровня жизни населения). Установлена зависимость между динамикой эффективного экономического развития стран и предшествующим этому стремительным развитием информационно-телекоммуникационной отрасли. Проанализирован уровень экономического развития Украины во взаимосвязи с темпами развития информационно-телекоммуникационной отрасли. Анализ показывает стабильно средний уровень развития ИТО Украины в сравнении с другими странами и отрицательный дисбаланс в системе показателей экономического развития. Сформулированы направления проактивного развития информационно-телекоммуникационной отрасли Украины с ориентацией на экспорт ИТ-услуг.

Научная новизна. Расширены концептуальные положения по управлению информационно-телекоммуникационной отраслью Украины. Предложен методический подход к определению влияния информационно-телекоммуникационной отрасли на уровень экономического развития стран.

Практическая значимость. Сформулированы направления развития информационно-телекоммуникационной отрасли Украины на основе расширения международного аутсорсинга информационных технологий. Указанные направления могут быть использованы при стратегическом планировании деятельности отрасли на макроуровне и при экономическом обосновании стратегий развития отечественных предприятий (микроуровень).

Ключевые слова: информационно-телекоммуникационная отрасль (ИТО), индексы развития ИТО, уровень экономического развития стран, эффективность ИТО.

УДК 332.135 (477)

Шинкар В.А.,

к.е.н., доцент, доцент кафедры міжнародних економічних відносин,

Машкара-Чокнадій В.В.,

викладач кафедри міжнародних економічних відносин,

Яцко Г.В.,

викладач кафедри міжнародних економічних відносин,

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ ЯК ФАКТОР ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Постановка проблеми. Реальність європейської інтеграції України вимагає поглибленого аналізу й порівняння законодавчо-правових, економічних, соціальних та інших вимірів нашої країни з параметрами високорозвинених країн Західної Європи, а також провести їх оцінку у відповідності до зовнішньоекономічної стратегії України. Нові виклики та можливості для вітчизняної економіки, які виникають зі вступу в силу Поглибленої та всеосяжної зони вільної торгівлі, потребують повного та комплексного дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Економічні перетворення в українському суспільстві як фактор європейської інтеграції досліджували такі науковці, як О. Тамкова, О. Продан, Т. Богдан, Т. Силіна, Ю. Самоєва, І. Каневський, Т. Тишук та інші, які зокрема дослідили загальні тенденції